

MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI
Marek Sawicki

Warszawa, 24 kwietnia 2009 r.

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 22.04.09.

nr 2304 podpis *Borusewicz*

P. J. Kucielicki
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 24.04.09.
nr 2852 podpis *u*

HORsor.4080-08/...32...../2009

Pan Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

W związku z oświadczeniem senatora Ryszarda Góreckiego złożonym podczas 29 posiedzenia Senatu RP w dniu 19 marca 2009 r. i przekazanym przy piśmie znak BPS/DSK-043-1462/09 z dnia 25 marca 2009 r. uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

W grudniu 2008 r. Polski Związek Pszczelarski (PZP) oraz Związek Pszczelarzy Zawodowych (ZPZ) przekazały informacje dotyczące masowego ginięcia pszczół. Zdaniem tych organizacji jest to skutek zatrucia pszczół pozostałościami substancji aktywnej imidachlopyrd, zawartymi w cukrze używanym do podkarmiania pszczół.

W celu wyjaśnienia zaistniałej sytuacji zwróciłem się z prośbą o dodatkowe informacje do Głównego Inspektoratu Sanitarnego, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Oddziału Pszczelnictwa Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarnictwa w Puławach oraz Instytutu Ochrony Środowiska w Warszawie.

Główny Inspektorat Sanitarny (GIS) pismem z dnia 29 stycznia 2009 r. przekazał informację, że na podstawie wyników kontroli urzędowych z lat 2006 - 2007 nie stwierdzono przekroczeń najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości (NDP) substancji aktywnej imidachlopyrd w badanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną środkach spożywczych. Ponadto GIS nie otrzymał dotychczas żadnych informacji o przekroczeniu wartości NDP dla substancji aktywnej imidachlopyrd oraz jej pozostałości w surowcach używanych do produkcji żywności.

Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa pismem z dnia 5 marca 2009 r. wyjaśnił na podstawie informacji zebranych z wojewódzkich inspektoratów, że w latach 2007 - 2008 nie stwierdzono przypadków zatrucia pszczół w wyniku stosowania środków ochrony roślin zawierających imidachlopyrd oraz nie wykryto pozostałości ww. substancji aktywnej w materiale roślinnym.

Instytut Ochrony Środowiska pismem z dnia 9 lutego 2009 r. stwierdził na podstawie wyników oceny substancji aktywnej imidachlopyrd, że jest mało prawdopodobne, aby zaprawy nasienne zawierające ww. substancję aktywną odpowiednio stosowane stanowiły przyczynę wymierania rodzin pszczoł.

W dniu 26 lutego 2009 r. celem wyjaśnienia zaistniałej sytuacji wziąłem udział w spotkaniu zorganizowanym przez PZP, na które zaproszono również przedstawicieli związków pszczelarskich, Ministerstwa Ochrony Środowiska, Instytutu Ochrony Środowiska w Warszawie, Oddziału Pszczelnictwa Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa Puławach oraz Instytutu Ochrony Roślin w Poznaniu. Na spotkaniu przedyskutowano kwestie związane z czynnikami mogącymi mieć wpływ na wymieranie pszczoł, wskazując jednocześnie, iż obecnie w oparciu o posiadane wyniki badań nie stwierdzono jednoznacznie wpływu substancji aktywnej imidachlopyrd stosowanej w formie zapraw nasiennych na masowe wymieranie pszczoł.

Stanowisko w tej sprawie zajął również producent substancji aktywnej imidachlopyrd – spółka Bayer CropScience, przedstawiając MRiRW dodatkowe wyjaśnienia w tej kwestii oraz deklarując chęć pełnej współpracy w tym zakresie.

Substancje aktywne imidachlopyrd i chlotianidyna zostały ocenione przez Komisję Europejską i dopuszczone do stosowania w środkach ochrony roślin na terenie całej Wspólnoty (dyrektywa Komisji 2008/116/WE z dnia 15 grudnia 2008 r. zmieniająca dyrektywę Rady 91/414/EWG w celu włączenia do niej aktonifemu, imidachlopyrdy i metazachloru jako substancji czynnych (Dz. UE L 337 str. 86 z 16.12.2008 r.) oraz dyrektywa Komisji 2006/41/WE z dnia 7 lipca 2006 r. zmieniająca Dyrektywę Rady 91/414/EWG w celu włączenia klotianidyny i petoksamidu jako substancji aktywnych (Dz. UE L 187 z 8.07.2006).

W odniesieniu do substancji aktywnej imidachlopyrd ocena prowadzona była przez właściwy w sprawach rejestracji środków ochrony roślin urząd Republiki Federalnej Niemiec pełniący dla tej substancji aktywnej rolę kraju sprawozdawcy zgodnie z przepisami dyrektywy Rady 91/414/EWG z dnia 15 lipca 1991 r. *dotyczącej wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin* (Dz. Urz. WE L 230 z 19.08.1991 r., z późn. zm.), zaś dla substancji aktywnej chlotianidyna był to właściwy urząd Królestwa Belgii. Jednym z pozytywnie ocenionych zastosowań było użycie zapraw nasiennych Gaucho 600 FS (imidachlopyrd) oraz Poncho 600 FS (chlotianidyna) do zaprawiania nasion buraka cukrowego i pastewnego. Szczegóły tej oceny dostępne są na stronie internetowej Europejskiego Biura ds. Bezpieczeństwa Żywności (*European Food Safety Authority - EFSA*) <http://www.efsa.europa.eu> w dokumencie *EFSA Scientific Report* (2008) 148, 1-120, *Conclusion regarding the peer review of the pesticide risk assessment of the active substance imidacloprid* oraz na stronie internetowej Komisji Europejskiej pod adresem http://ec.europa.eu/sanco_pesticides/public/index.cfm w dokumencie *Review report for the active substance clothianidin* SANCO/10533/05. Ze względu na systemiczny sposób działania tych substancji aktywnych w przypadku ich stosowania w formie zapraw nasiennych oceniono możliwość narażenia pszczoł poprzez nektar i pyłek. W celu rozpoznania wpływu zapraw nasiennych na populacje pszczoł przeprowadzono szereg badań półpolowych i polowych. Dodatkowo w przypadku substancji aktywnej imidachlopyrd ocenione zostały badania dotyczące pobierania przez rośliny pozostałości imidachlopyrdy z gleby. Przebadano także pozostałości substancji aktywnej imidachlopyrd w roślinach uprawianych następczo, w tym w roślinach bardzo atrakcyjnych dla pszczoł, stanowiących dla nich pożytek. Ponadto dla substancji aktywnej chlotianidyna wykonano badanie polowe wpływu roztworu cukru skażonego ww. substancją na śmiertelność i zachowanie pszczoł.

Jednocześnie wyjaśniam, że po sprawdzeniu informacji o zawieszeniu obrotu środkami ochrony roślin w 2008 r. w Niemczech (jak również we Francji i Słowenii) stwierdzono, że zatrucie pszczół było wynikiem siewu niewłaściwie zaprawionych ziaren kukurydzy. Odnotowano wtedy znaczne upadki rodzin pszczelich. Niemiecki urząd ds. rejestracji środków ochrony roślin do momentu wyjaśnienia sytuacji tymczasowo zawiesił zezwolenia na niektóre owadobójcze zaprawy nasienne zawierające m.in. substancję aktywną chlotianidynę. Jednakże po zbadaniu sprawy stwierdzono, że upadki rodzin spowodowane były drobkami zaprawy, które w trakcie siewu kukurydzy przy użyciu siewników pneumatycznych, odrywały się od ziaren i przeniosły się na sąsiadującą kwitnącą uprawę rzepaku, stanowiącą atrakcyjne źródło pożytku dla pszczół. Ponadto stwierdzono, że sam zabieg zaprawiania nasion nie został wykonany prawidłowo – zaprawiane ziarno było złej jakości, co mogło mieć istotny wpływ na stopień przylegania cząsteczek zaprawy do ziarniaków. Dodatkowo specyficzne warunki pogodowe w trakcie siewu mogły spotęgować efekt działania zaprawy i ułatwić jej przeniesienie na sąsiadujące z nią uprawy. Stwierdzono, że upadki rodzin zostały spowodowane przez szereg ww. czynników występujących w tym samym czasie, przez co ich wpływ nałożył się wzajemnie na siebie, nie zaś ze względu na specyficzne właściwości zapraw nasiennych czy substancji aktywnej chlotianidyna. Tymczasowo zawieszono zezwolenia zostały przywrócone, zaś środki te wróciły do obrotu.

Ponadto z posiadanych przeze mnie informacji wynika, że zarówno we Francji jak i w Niemczech nie ma oficjalnego zakazu dopuszczania do obrotu środków ochrony roślin zawierających jedną z ww. substancji aktywnych. Zgodnie z rejestrem środków ochrony roślin dopuszczonych do obrotu w Niemczech, prowadzonym przez właściwy urząd ds. rejestracji środków ochrony roślin Republiki Federalnej Niemiec, w chwili obecnej dopuszczone są 4 środki zawierające chlotianidynę oraz 33 produkty zawierające substancję aktywną imidachlopyrd. Rejestr ten dostępny jest na stronie internetowej <https://portal.bvl.bund.de/psm/jsp/>. We Francji zaś dopuszczonych jest 21 produktów zawierających imidachlopyrd (dane z rejestru prowadzonego przez właściwy urząd ds. rejestracji środków ochrony roślin i ich substancji aktywnych Republiki Francji <http://e-phy.agriculture.gouv.fr>).

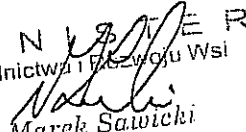
Ponadto informuję, że problem masowego ginięcia pszczół jest zagadnieniem, które powinno być rozpatrywane w szerokim kontekście. Oddział Pszczelnictwa Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Puławach wśród czynników mogących powodować ww. upadki rodzin wymienia m.in. zespół choroby określany jako CCD (*Colony Collapse Disorder*). W przedmiotowej sprawie należy wziąć pod uwagę również wpływ szeregu innych czynników takich jak występowanie pasożytów, chorób wirusowych, zmian klimatycznych czy też zmian związanych z obecnym schematem hodowli tych owadów i selekcji cech pożądanых w kontekście gospodarki pasiecznej, a nie tylko wpływ samych środków ochrony roślin. Skalę tego problemu można w chwili obecnej określić jako globalną (pojawił się on w USA, Chinach oraz wielu krajach europejskich).

Pragnę jednocześnie nadmienić, iż wszystkie środki ochrony roślin (w tym również insektycydowe zaprawy nasienne zawierające imidachlopyrd oraz chlotianidynę) przed ich dopuszczeniem do obrotu są oceniane m.in. pod względem zagrożeń jakie mogą stwarzać dla pszczół przez upoważniony w tym zakresie Instytut Ochrony Środowiska w Warszawie. W wyniku wykonanej analizy Instytut Ochrony Środowiska nie stwierdził przeciwwskazań do rejestracji tych środków. Ponadto zgodnie z art. 50 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 849 z późn. zm.) obowiązkiem podmiotu, który uzyskał zezwolenie jest przekazanie ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa

nowych informacji i danych uzyskanych po wydaniu zezwolenia o stwarzanym przez ten środek zagrożeniu dla zdrowia człowieka, zwierząt lub środowiska.

W związku z powyższym w oparciu o informacje zebrane w przedmiotowej sprawie oraz w świetle przepisów ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o *ochronie roślin* brak jest podstaw do wycofania zezwoleń na dopuszczenie do obrotu środków zawierających substancję aktywną imidachlopryd lub chlotianidyna.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że sprawa jest w dalszym ciągu monitorowana i w przypadku potwierdzenia negatywnego wpływu na pszczoły dopuszczonych do obrotu środków ochrony roślin zostaną podjęte odpowiednie działania.

MINISTER
Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Marek Sawicki

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów